

Főszerkesztő:
Dr. RÉVINÁNDOR.

Felelős szerkesztők és lapfőadósok:
Erdélyi Imre és Szigethy Gyula.

Főmunkatársak:
Dr. Mardos Albert, Móricz Pál,
Oláh Gábor, Tóth Árpád,
Konecz Ákos, Jánosi Zoltán,
dr. Nagy Zoltán, dr. Kovács Gábor,
Zivuska Andor, dr. Kuthy Sándor,
dr. Gál Zoltán, dr. Matolcsy László,
Nagy Vilmos, Vándor Iván, Kérthy
Nándor, Torbágyi József,
Veith György.

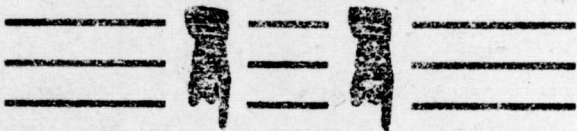
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debreczen, Kossuth-utca 8.
Telefon 505.

Elfizetési árak egy évre:
Helyben 5 korona.
Vidékre 6 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Wacha Róbert

ruhafestő, vegyítisztító,
gőzmosó és ágytollat-tisztító intézete
Debreczen, Simonffy-u. 55. sz.
Telefon 840. Fiók üzletek:
Széchenyi-u. 6. Verbóczy-u. 14.
Varga-u. 35.

Fest és tisztít

mindennemű felső ruhát, csipkét,
függönyt, szőnyeget stb.

Gyászesetben áremelés nélkül
soron kívül fest bármilyen ruhát
feketére.

Festés, vagy tisztítás végett átvett
férfi ruhát szakember javítja,
s vasalja. Vidéki megbízások a
központoz: Simonffy-u. 55. sz.
alá intézendők.

A gőzmosó

megbízásait kiváló szépen, gyorsan
és pontos időre teljesíti.
Csontkemény és tükörfényű gal-
lért, kézelőt szállít.

Ágytollat

hófehérre, fertőtlenítve tisztít, ju-
tányos áron. Ágytoll tisztítás
minden hétfőn
Simonffy-utca 55. szám alatt.

Szendrő Sándor

zongora és hangszerkészítő
Debreczen, Batthyányi-u. 22. szám.

Zongora, gramofon, min-
dennemű vonós és fuvó-
hangszerek, czimbalmok,
hangszer alkatrészek és
hangszer felszerelési cik-
kek áruháza és ipartelepe.

Zongora és pianó köl-
csönző (bérbeadó) intézet

Hegedük és hegedü-felszerelések, római
húrok, valamint

gramofonok és gramofon-lemezek
nagy raktára.

Zongora és hangszer műhely.

Zongora és czimbalom hangolás.

Telefon szám 629.

Alapított 1876-ban.

Fazekas Imre

villamos világítás és erőátviteli

vállalata

Piacz-utca 77. sz.

Telefon-szám 567.

Legszebb órák és ékszerek
legolcsóbban jótállással

Gasparik Ádám

műórás, ékszerész és látszerész, Hunyadi-u. 12.

Órajavítások jótállással.

Szép munkáért, :-:
versenyképességért
számos legnagyobb
:-: kitüntetés! :-:

Menyasszonyi : ékszerek : ezüstneműek

legnagyobb
választékban

bámulatos olcsó árakon

Löfkovits Arthur és Társa

Magyarország legnagyobb
órák és ékszerész üzletében.

Fennáll:
30 év óta!

VASÁR NAP

Közigazgatásunk bajai

Irta Révi Nándor

Jól mondják, hogy a fejtől szaglik a hal. E közmondás a mi szerencsétlen közigazgatásunkra illik a legjobban.

Több ízben kifejezést adtam annak a nézetemnek, hogy a kormányzatban minden egyes miniszterium élére két egymástól teljesen független hatáskörű minisztert kellene kinevezni: az egyiket politikai, a másikat közigazgatási funkcióval.

Az első pillanatban tréfának tetszik ez, de sajnos, nagyon is komoly dolog, mert közigazgatásunk minden bajának az a kuforrása, hogy a közügyek intézését elsősorban politikai tekintetek uralják.

Ha valamely törvényhatóság akar valamit csinálni, odafenn hozzájárulás előtt először azt mérlegelik, hogy milyen pártállású képviselőket küldött a parlamentbe? Kormánypártit vagy ellenzékit? És ha azok vegyes pártállásúak: melyikből van több, kormánypártiból, vagy ellenzéki? Mintha bizony az illető törvényhatóság lakosságának jólétét, megyék és városok fejlődését attól lehetne függővé tenni, hogy melyik politika vagy melyik politikus kedves neki, hogy kit küld fel Budapestre öt évre nagyságos urnak, a nagysághoz illő semmittevésre?

Megengedem, sőt tudom, hogy e felfogást a miniszteriumok szakosztályaiban nem osztják. Ott derék, hivatásukat átérző és megértő emberek dolgoznak buzgón és minden esetben igazságos megoldásra irányuló akarattal. Teljesítenének is ők mindent úgy, ahogy kell, gyorsan és méltányosan, ha ott nem állnának a miniszterek és politikai államtitkárok, akik az osztályok intézéseit tekintélyes, politikai sullyal bíró kijárók befolyására gyakran az igazságtól eltérő irányba fordítják.

Nem a levegőből beszélek és nem a levegőbe. Tudok aktákról, amelyeket az excellenciás urak háromszor is, négyszer is áthuztak. Ma jött az egyik kijáró és elintézték így, másnap jött a másik és megcsinálták úgy. Annyira ment már ez, hogy a szakosztályok referensei, hogy a felelősséget magukról elhárítsák, oda irogatták előadmányaik élére, hogy „felsőbb utasításra javasolom.”

Hát ez így nagyon szépen van, pompásan van, mesésen van. Huszmillió ember izzad ki minálunk állami adóban másfélezer millió koronát, kiizzad ehez még törvényhatósági adóban is vagy ezer milliót és kapnunk kell igazságos elintézésül olyan kormányhatározatokat, amelyeket megfontolás nélkül,

külső befolyásolásra hoznak a legmagasabb személyek.

Ezenképen szaglik a fejtől a hal. Nem csoda tehát, ha testének többi része sem parfümös. Mért is lennének jobbak és igazságosabbak az emberek a kisebb közigazgatási körzetekben, ha ilyen példát látnak maguk előtt?

Szomorú dolog, hogy sehol sincs ez másképp. A polgárok érdeke csáki szalmája, mindenki elvesz belőle, de senki sem tesz hozzá. Nincs jogbiztonság és nincs vagyonsbiztonság, pedig az állam jólétének ezek lennének biztos alapjai.

Közjogi kérdéseket firtatunk évről-évre és panaszkodunk tapasztalt gyengeségünk miatt. Gyengeségünk okait azonban nem kutatjuk és különösen nem térünk rá annak főokára, amely a mai kortesrendszerben rejlik.

Mert kortes ma ebben az országban mindenki, a minisztertől az utolsó állami szolgálóig. Az éppen fennálló kormányzat kortesei ők. Liferánsok, az ország liferánsai, semmi egyebek, legkevésbé pedig igazi tisztviselők. És ha korteshivatásukat jól töltik be, hull a kitüntetés, megmarad a hatalmi posztó és biztos az egyéni érvényesülés.

Szegény ország, szegény nemzet!

Szóváltás a tömegről

Irta Jánosi Zoltán

„Ej, mit törődöl a cudar tömeggel?
Miért öled érte magad?
Rabszolga volt mindég a teste-lelke
És mindég rabszolga marad.
Nagy kerítő a koldusbot s a rablánc.
Ördög mátkája a tömeg.
Mint egy bálványt, Heródesét imádja
És Krisztusát feszíti meg.”

Elég! E nótát ismerem nagyon jól.
A gög mindenkor így beszélt.
Megrontja ám a hatalom s a kincs is
Az ember szívét és eszét.
S aki szeretni született, gyönyörre!
Hal meg a bitófás hegyen — —
Ne azért küzdj az emberért, mivel jó;
Hanem azért, hogy jó legyen.

Telefon:

5-40.

„MERCUR”

összes rendszerű írógépek műszaki vállalat Debreczen, Telefon!

Arany János-utca 2. szám.

(Specialis javító-műhely.)

5-40.

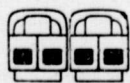
Gabelsberger rendszerű gyors és gépirászati szakiskola — „Adler” teljesen látható írasu írógép kizárólagos képviselőt Hajdu, Szabolcs, Szatmár és Szilágy-vármegyékre. — Copying Office gépiró másoló és sokszorosítási iroda. — Magyar gyártmányú írógép-szalagok. Főraktár hat vármegyére.

Blaháné Debreczenben

Irta Voith György

Ünnepet ült Debreczen városa. Blaháné, a nemzet csalogánya hozott meleget, színt és fényt a mi muzsacsarnokunk szürke falai közé. Blaháné, a nagy Blaháné — ezzel a névvel volt tele minden száj és az Ő dicsőségében vett részt mindenki, aki csak hozzájárult a mi legkedvesebb, legmagyarabb nagy művésznőnk ünnepléséhez. Ugy éreztük, hogy a debreczeni színház régi, elmúlt, szép idők tértek vissza. Ugy éreztük, hogy ismét részesei vagyunk annak a dicsőségnek, amely hajdan Debreczen városát a magyar színművészetek Mekkájává tette. Lelkesültünk a jelenben és idéztük a múltat. A gyönyörűség, csodás múltat. Ünnepet ültünk. Minden arcon ott égtek a lelkesedés, az igazi, őszinte lelkesedés rózsái. Zsufolásig megteik a nézőtér. Künn, a pénztár előtt, valóságos harc folyik állandóan a jegyekért. Mindenki ott akar lenni. Mindenki látni akarja a „nemzet csalogányát“. De amikor belép a színházba, áhitat fog el mindenkit. Igazi, mély áhitat. Sohasem éreztük jobban, hogy mégis templom a színház. Legalább Blaháné templommá alakította át addig, amíg közöttünk ragyogtatta művészetét. Csend. Mély, áhitatos csend. A légy dongását is meglehetne hallani. Aztán berreg a csengettyű. Még a színházi ócska függöny is aranyos színben ragyog és úgy érezzük, mintha ünnepélyesebben lebbene fel, mint máskor. Azt hisszük, hogy megújult a mesék világa — megjelenik Blaháné a színpadon. Csupa várakozás minden a tágas nézőtér, amelyről csak ilyenkor derül ki, hogy milyen szűk az ünnepegni vágyó debreczeni közönségnek. Feszülten figyel, lesi minden szem a nagy művésznő minden mozdulatát addig, míg a sok-sok lekötött energia, a színház leidegni palack feszültsége tapsorkánba nem tör ki.

Blaháné van a színpadon. És eszünkbe jut a debreczeni színház multja. Az az idő, mikor még Blaháné fényes pályájának az elején volt: amikor még Debreczenben tündökölt a magyar művészetek csillaga. Igen, Blaháné első nagy művészi sikereit Debreczenben aratta. Debreczen és Nagyvárad közönsége juttatott neki legelőször maradandó babérokat. Hire-neve mi általunk lett nagy, úgy annyira, hogy csakhamar belölte az egész országot. Büszkék is leszünk erre mindég. A vén debreczeni színház szürke fali csodálatos fényességgel ragyogtak, amint Blahánét ismét magukba fogadhatták. Elfelejtettünk mindent-mindent és nem láttunk senkit és semmit, csak a Nagyasszonyt, csak a mi Nagyasszonyunk dicsőségét. Hej, mertha azok a régi, ódon színházi falak beszélni tudnának. Beh sokat mesélhetnének a multról, a régi dicsőségről. Valamikor, régen, hat hosszú év dicsőségének voltak tanúi. Hat hosszú év boldogságát, az első sikerek mámorát látták újra felújulni most, mintegy varázsütésre, amint megjelent közöttünk a Nagyasszony. Eltűnt minden arcról a hétköznapi szürke pora, el a nem-törődömség: csak szeretetet, sok szeretetet láttunk mindenütt. Fényben uszott a mi régi, kopott színházunk. És csodálatos fényesség árad szét szívünkben. Köszönjük a Nagyasszonynak ezt a fényességet, a Ma művészetében ezt a világító fáklyát, amely a messze jövőben hinti sugarát, — köszönjük az ő istenáldotta művészetének minden varázsát, amellyel a debreczeni vendégszerelésének a napjait nekünk örökre felejthetlenné tette. Lerakjuk lábai elé a mi őszinte, mély csodálatunk, bámulatunk, elragadtatásunk és sok-sok szeretetünk, nagy-nagy szeretetünk szerény, de illatos mezei virágokból font koszoruit. Adja az ég, hogy még sokáig ünnepelessük meg-megújuló lelkesedéssel és csodálattal a mi Nagyasszonyunkat, a magyar nemzet csalogányát.

A szalag királynál

szallag, csipke, kesztyű, ridikül, arcfátyol, harisnya és párisi ujdonságokból állandó nagy raktár

Vida Miklós

nődivatáruházában, Városháza épület.

Kereskedelem és szerelem

Irja Cs. B.

Egy nyilvános táncmulatságon Zöld egy kissé elázott és a supé csárdás alatt megcsókolta a Kékné balvállán levő ingerlő lencsécskét! A menyecske elpirult és otthagya táncosát, a jó barátok azonnal referálták az esetet Kék urnak és hangsúlyozták, hogy itt tán mégis tenni kék valamit!

Kék ur flegmatikusan maga mellé ültette kipirult nejét, semmit sem szólt, semmit sem tett és nyugodtan a helyén maradt. Zöld is oda ment vérben forgó szemekkel az asztalhoz.

— No, most lesz a botrány — suttogták mindenfelé!

Mindenki az asztal köré csoportosult. Kék azonban nyugodtan ült, sőt koccintásra hívta fel Zöldet. A botrányszomjas közönség elszálingózott s csalódottan csak annyit motyogtak: „Ezek úgy látszik ki-egyeztek ötven percre.“

*

Szigony Tivadarnak pompás női divat üzlete van a Főtéren. Női divat üzlete annyira keresett, hogy a nőknél valósággal divatban van. Az üzlettulajdonos legényember. Csinos, elegáns, bőbeszédű, gavallér 28—30 éves. Az üzletben jóformán naponként megfordul az egész város hölgyközönsége; méltóságos asszonyoktól le egészen a dohányos leányokig. A portéka fogy ész nélkül. Mindennap érkezik újabb és újabb szállítmány. Az étkező asztalnál, minthogy az üzlet jól megy, esténként el-eldurran egy-két üveg pezsgő. Bálban nőválaszkor majd szét szedik a sneidig fiut. Gáláns kalandjait szent áhitattal és bizonyos alig leplezhető irigységgel halgatják a fiuk.

— Ennek a Tivinek csupa rózsája az élete, tövis nélkül — mondogatják a törzs asztalnál.

— Megkellene házasítani — vélik a bölcsök.

Egy pár hónap múlva bezárják az üzletet, sőt még pecsétet is tesznek rája!

— Nem értjük, nem értjük! — csóválják a fejüket a bölcsök — hiszen óriási forgalma volt.

— Igen ám, csak hogy csókért is adott ökelme drága portékát — jegyzi meg az egyik kopasz bölcs.

— Ugy?! Hát akkor nagy forgalom és csekély haszon — zsongták a törzsasztalnál.

És ezzel napirendre tértek.

*

Rózsahegyinek férfi divat üzlete volt a Főutcán, sőt a Főutcának is épen azon az oldalán, ahol a korzózó közönség sétálni szokott. Ezt a kedvező földrajzi fekvést kereskedelmi műnyelven úgy mondanák, hogy a helyi kereskedelem izzó gócpontjában. No de ez alkalommal nem az üzlet földrajzi fekvése a lényeges, hanem a csinos, molett, pisze, vöröshaju, huncfut, karikás szemű, gyöngyorfogu, ringó cipőjű Rózsahegyiné az eset gócpontja!

Egy férfi divatáru üzletben sokan megfordulnak, többen, mint a bankokban, hej pedig a bankokba is sokan járnak, akik váltókon lo-vagolnak és kinek nincs manapság váltója. Akinek nincs váltója, az a társadalomban nem is számít. Mert a váltó a társadalom hőmérője. Akinek sok váltója van és mindeniken más név figurál, az széles körű társadalmi összeköttetéseknek, mondhatnám közkedveltségnek örvend. Akinek azonban nincs váltója, az vagy uzsorás, vagy közmevetett alak, akiben senki sem bízik egy aláírás erejéig.

A váltó azonban sokszor indiskrét! Ebben az esetben is az volt. Rózsahegyinek ugyanis sok váltója volt, de mindeniken csak ez a három név szerepelt: Rózsahegyiné szül. Fekete Janka, Rózsahegyiné és lovag Potóczy Olivér, ez az utóbbi a váltó hátlapján. Ezt a három nevet annyira megszokták a bankokban, hogy azon élénk összeköttetésnél fogva, amely a bankok és a közélet között fennáll, továbbá azon körülménynél fogva, hogy manapság minden második ember valamely banksoporthoz tartozik — egyszerűen átszivárgott ez a három név a közéletbe és lovag Potóczy Olivér minden zökkenés nélkül foglalhatta el Rózsahegyiné mellett az általánosan irigyelt házibarát kellemes pozícióját.

A szerelmesek általában elégedetlenek, ha kényelmetlen helyzetben vannak, kényelemre vágyanak és viszont. Természetesnek találhatjuk

tehát, hogy lovag Potoczky Olivér Rózsahegyinét megszóktette. Az eset nem volt új, tehát a közönség várta a válópert. Ezt azonban a férj a szokásos „hütlenségre” címén nem indította meg, ami szintén a bankokból szivárgott ki, mert még két év eltelté után is ott figuráltak a nevek változatlanul a váltókon. Egy alkalommal Rózsahegyit meg is interpellálta egyik barátja a kávéházban, hogy miért nem válik.

— Ja! Az üzlet, az üzlet! — volt az egykedvű válasz.

*

Szemere Géza mérlegképes kettős könyvelő volt egy „en gros” üzletben. Nagyon szolid ember, akinek az összes privát szórakozása abban állott, hogy vacsora után, amelyről senki sem tudta, hogy hol fogyasztotta el, megivott egy kapucinert a Hungáriában és elolvasta mellette a lapokat. A szolid embereket nagyon kedvelik a mamák. Szemere Gézát is kedvelték, de ne tessék félre érteni, a leányaik kedvéért kedvelték. Szemere Géza megette a mamák vacsoráit és ilyenkor már nem ment el a Hungáriába.

Egyszer, úgy látszik, az egyik vacsora nagyon megízlett neki és eljegyezte magát. A dolog természete szerint meg is nősült és most már nemcsak a Hungáriába nem járt, de még a mamák vacsoráira sem. —

Egy év sem telt el a lakodalom óta és, amint ez szintén a dolog természetében rejlik, megjelent Szemere Gézáéknál a gölya, iker gyermekkel ajándékozván meg az ifju párt. Szemere Géza ismerősei meghányták-vetették az ügyet a Hungáriában és abban állapodtak meg, hogy

— Géza valóban mérlegképes kettős könyvelő!

*

A Pogány és Társa cég hét vármegyében híres volt arról, hogy az öreg Pogány 60-as ember létére el merete venni az üzletében pénztárnoknői minőségben alkalmazott Aranyosi Izabellát.

— Ennek sem lesz jó vége — sugdosták az üzleti alkalmazottak.

— Ni! Még a vén kecske is megnyalja a sót — mondogatták a többi figyelmen kívül hagyott női alkalmazottak.

Szóval egyes érzelmekkel fogadták az öreg Pogány nászát. Komisz viccek, szellemes bonmók, feketemáju jóslások ugyancsak járták az üzletben és az üzleten kívül. Beszéltek szarvokról, beszéltek mindenről, amíg egyszer csak meg nem látták Pogányné öngagságát olyan körülmények közt, amiből mindenki észrevehette, hogy itt ifjabb Pogány fog közelkezni.

A naivak belenyugodtak a változott körülményekbe — hát rendben van!

A csintalan gépirókisasszony azonban egy icipici kis céduláskát ragasztott a főnök íróasztalán álló s a Pogány-párt ábrázoló arckép hátuljára, ezzel a szöveggel:

— A csendes társ kerestetik!

Előfizetési felhívás

„VASÁRNAP” címen politikai, társadalmi és szépirodalmi folyóirat indult meg Debreczenben, a mi óriási lépésekkel haladó, nagy multu és még nagyobb jövőjü városunkban, mely erejét meghaladó áldozatok árán is ki akarja és ki is fogja vivni az egyetemi rangot. Debreczennek történelmi hivatása, hogy a magyarság Mekkája legyen és maradjon. A magyar politikai, társadalmi és irodalmi életben lábra kapott, tévelygő irányzatokkal szemben Debreczennek hivatása a magyar tradíciók megóvása és fentartása. — Ez a „VASÁRNAP” célja és hivatása is; hogy ezt teljesíthesse, szüksége van a megértő, művelt közönség támogatására. Az áldozat nem nagy, hiszen a „VASÁRNAP” előfizetési ára csekély: egész évre csak 5 korona.

Hazafias tisztelettel a

„VASÁRNAP” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Molnár Testvérek

varrógép, kerékpár, grammofon és lemezek legnagyobb raktárában

Debreczen,

Egyháztér 3., a nagytemplom mellett.

Író angyal védjegyű Eufon tölcsernélküli. Pathé tünéklüli beszélőgépek és lemezek kizárólagos képviselője. Telefon 727. Kedvező fizetési feltételek! Szolid kiszolgálás! Külön technikai osztály és javító műhely! Telefon 727. Villanycsengő berendezését, évi jókarban tartását elvállaljuk.

Egy eleven, meg egy holt . . .

Irta Kobzos

Oly lágyan fú az ó-temető felől e szél:

Titokzatos borzalmakat beszél —

Csodás, édes titkokat beszél.

— Szép csillagos az ég körül,

A sok, kis holdsugár örül.

De rám mind sápadtan tekint,

Amott homályosan mi int?

A távolból felém mi int?

Csodás káprázat tesz rabbá egész.

Igen, szép kedvesem most te lész

Megint, a szép, boldog álom!

Oh, mily gyötrelmet kell érte kiállnom —

Oh, ezer kínt kellett érte kiállnom.

„Jöjj, óh jöjj velem szerelmesem!

Akarod? Élted fonalát elmessem?

Oly nagyon jó ott alatt,

Miért hagynál engem, a boldogtalant . . .”

— Irtóztatón hideg a sir . . .

„Forró szerelmünkre balzsam ír!

Hisz itt fagyaszt a holdsugár

És oly messze a forró lángu nyár.

De ott lenn vár a forró lángu nyár.”

Amott távol sűrű ködébe

Halovány alak lebeg az éjbe — —

„Eljött hát végre a boldog óra,

Szép kedvesem, végre hát valóra

Válik minden, minden vágyam.

Te fekszel mellettem s csókolgatsz lágyan —

Nászéjszakánknak nem lesz soha vége,

Hiszen szerelmünkből minden elége

Ami rut, a mi földi és salak.

Itt vagyok én a ködkép alak.

Szerelmesed, ki most már csak ködkép alak!”

— Igen, igen! Huh . . . szinte fázom,

Olyan vészthozó, forró, nagy a lázom,

Megyek, megyek, elvisz a bánat

Te hozzád, kedvesem, utánad

Elvisz a földnek alája

Ahol minden-mindenét megtalálja!

Ahol szerelmesét feltalálja.

„Jer kedvesem, jer szép szerelmesem.

Akarod? Élted fonalát elmessem? . . .”

— Tied vagyok! — Egy mély sóhaj,

— Megyek, megyek veled! . . . Óh jajj!

Egy eleven, meg egy holt —

Jaj, be szépen sütt a hold! — — —

A veterán

Irta Barna Tibor

A legendavilágnak legregényesebb időszaka, I. Napóleon kora fogja körül irtóztató, mégis bűbajos remegéssel a lelke, mikor elkalandozom a véres csatatéren, hol a halál orgiákat ült s népek, országok semmisültek meg néhány óra alatt. Egy lángész, ki a művelt világ hóhéra volt! Kegyetlen, szivtelen s mégis hódító, kábitó nagyság. Nevének bűvös volt a hangzása s könnyebb, dicsőségtejtesebb a halál szemei előtt, mint ahogy mi késő unokák el is tudjuk képzelni. Mi, visszagondolva reá pillanatig, megbámuljuk csodás lángészét; lelkendezve tekintünk végig táborán, mely csillogó pompával, harcra készen várja a vezér intését, hogy pár óra múlva portól, vértől borítva vivja utolsó haláltusáját. Csodálatos lángész, kit holtában is megbámulunk, lelkesedünk érte, de rajongásunkat csakhamar megfagyasztja a borzalom: ez az egyetlen ember egész Európát egy szörnyű nagy temetővé tette!

I.

Sir John Craiofort a szürke lovaikról elnevezett *szürke sketek* dragonos kapitánya, a legbecsületesebb, flegmásabb és hidegvérűbb angol beleszeretett egy francia katona család egyetlen leányába, Urban Alice-be. Szerelme való idő is volt ez! A nagy hódító I. Napoleon a szerencsétlen lipcsei csata után, mint trónvesztett császár, ki címén kívül csak testőrségét tarthatta meg, visszavonult Elba szigetére.

Európa a sok borzalmas harcok után megkönnyebbülten lélegzett fel s maga Franciaország, még kabultan a sok csodás eseménytől, Napoleon világra szóló diadalaitól, majd pedig a szövetséges hatalmak ostromától, egyelőre pihente fáradalmait. Az aggodalom, a mámor elszált, a trónon XVIII. Lajos ült s a nyugalom és béke vágya uralkodott a lelkeken.

Sir John Craioford tehát a legjobb időben kopogtatott be az Urban házba. Az angol név ugyan még gyűlöletes volt a francia fülnek, de Urban Alice nagyon szerette a szál-angolt s így nem volt mit tennie, mint beleegyezni a házasságba. A tartós béke látszata feledtette a multat s az öreg Urban így szólt a szálás angolhoz:

— Sir Craioford, az Isten nevében önnek adom leányomat, tegye őt boldoggá! Dicső harcaim nevében nyíltan ki mondom, hogy francia létemre ez nehezemre esik! Lelkemben most is ég Trafalgár szégyene, de a lányom volzalma s az ön kiváló egyénisége legyőzik, én *fiamnak* fogadom.

A szálás, szikár angol megszorította a deres bajszu francia kezét s nyugodtan válaszolt:

— Trafalgár dicsőségéért Nelson életével fizetett s így nagy árt fizetett érte nemzetünk.

... Mäskülönben is több okunk van gyűlölni a franciát, mint önöknek — minket. Meggyőződéseim szerint azonban egy nyílt szívű francia és angol ép oly jól megérthetik s becsülhetik egymást, mint akár két angol... E percben midőn fiának fogadott, őseim emlékére fogadom, bármily megpróbáltatásnak legyek is kitéve, előbbre való lesz előttem az Urbanok boldogsága s élete, mint a — magamé!

Hidegen, szinte szárazon beszélt Sir John Craioford, de a férfias és önérzetes szavak mégis lánggra lobbantották a könnyen hevülő franciát, ki elragadtatva ölelte keblére az angolt s aztán lelkesülten kiáltott fel:

— Sir Craioford, ön még megkedvelteti az angolokat velem. Én is fogadom Napoleon dicsőségtejtés nevére, hogy az ön családja mindig több lesz előttem, mint az életem, becsületem. Ne legyek Urban lánidsás őrmester, annyi dicső harc osztályosa, ha nem így teszek valaha.

Sir Craiofordnak, bár Napoleon nevére elborult az arca, mégis csakhamar mosolyogva karolta át a lelkesült

Urban, a kiválóan vitéz lánidsás őrmestert s most már jövendő apósát.

A két férfi e bensőségtejtés ölelésére pedig legrózsásabban az ifju szép mennyasszony piros arca ragyogott igazán fel.

Színházi jegyzetek

Irta Nagy Vilmos

Az énekes társulat mizériáival részletesebben nem foglalkozunk, mert személyeskedni egyáltalán nem akarunk, aztán meg Zilahy Gyula igen bölcsen tudja, vagy ha nem tudja, láthatja a színügyi bizottság jegyzeteiből, hogy hol szorítja a cipő. Pedig azok a hiányosságok igen könnyen eltüntethetők lennének. Tanácsal is tudnánk szolgálni, ha a szuffiták mögött is világosan látnánk. Így csak tapogatózunk, találgatunk, hátha a hibás szereposztások, hátha az elhatalmasodott szerepfeltés, ami fegyelmetlen helyeken végzetessé fajulhat, hátha intrikák, vagy tudja Isten mi más érdekek akadályozzák és szorítják vissza a tán helyes kialakulásokat. Lenne itt erő, még alkalmas is annyi, hogy a jogos panaszokat el lehetne némitani, de ez már igazán a színház-kormányzati bölcsesség körébe tartozik. Mi csak azt látjuk, ami a színpadon van és sokszor bizony nem a legnagyobb gyönyörűséggel. És a vezetőségnek, ha maga is látja a hibát sürgősen kellenne intézkednie.

Itt idegeskedés, érzékenykedés csak elmérgesítheti a helyzetet, de a kívánatos egészséges viszonyokat nem állíthatja helyre. Hiába mondaná azt Zilahy, hogy ő vele szemben animozitással viseltetnek minden vonalon, hogy akármit csinál is, mindent kifogásolnak, hogy Debreczenben a városi közgyűlés termében kibökkentett népies szólám szerint „a jelenlegi színingazgató sohasem jó” — helytelenül mondaná.

Ha valakit szeretne a debreczeni közönség vergődő helyzetéből felsegíteni, talpraállítani, úgy Zilahy Gyulát bizonyosan szeretné. Jobb sorsra érdemes ő mindenféle tekintetből. Nem kifogásolnak itt mindent, legalább az objectív, befolyásos és irányadó körök nem, de az is bizonyos, hogy vakon mindent nem is fogadnak el. Voltak itt kevésbé jó színész, ügyes színingazgatók is, akiket Debreczen szívesen várna vissza, Zilahy Gyula távozása esetén. No de térjünk díssza a műsorra. Hogy a klasszikusokat nem kultiválja, ezt a sarkalatos hibát még meg tudnánk bocsátani, bár ezt is nehezen. Hiába prédikáljuk mi néhai Podmaniczky báró szavaival élve, hogy a klasszikusokat jól vagy rosszul, de adni kell. A közizlés ebbe a tekintetbe annyira leromlott, — és ez az igentisztelt publikumnak szól — hogy ebben a tekintetben a közönség fedezi az igazgatót a vádak ellen. Nem kell! Punktum. De Debreczenben, ahol annyi iskola van a klasszikusokat még sem lehet egyszerűen mellőzni. Érezte és tudta ezt Zilahy és kifundálta az ifjusági előadásokat. Lakják jól a kecske is, maradjon meg a káposzta is. Voltak ankétek, volt program, amit azonban nem tartottak be és azonkívül voltak botrányok. *Klasszikus felületességgel adták a klasszikusokat* ugyannyira, hogy a direktor eme konciliáns kezdeményezése felett az illetékes köröknek napirendre kellett térni. Nem állítjuk mi Zilahy Gyulát e kérdésnél sem oda bünbaknak, voltak kisebbfajta iskolfegyelmi szabál, talánságok is, de hogyan lehessen az ifjuságot a színházban fegyelmezni, amikor a színpadon is fegyelmeztlenséget lát.

A népszínművek is mostoha gyermekek, pedig ezeknek már igazán van publikumok. Még kerül elő egy-egy modernebb, pedig vannak köztük elévülhetetlen kasszadarabok. Cimekkel is szolgálhatunk, de ezzel nem akarjuk megsérteni Zilahy Gyulát. Itt mindössze annyit jegyzünk meg fel, hogy a népszínművekhez szükséges ruhatári kellékeken kívül és felül vannak még egyéb kívánalmak is, amelyeknek hiányait, nem egyszer tapasztaltuk. Az igazi népies tónus, nem mindig nyer szerencsés hangokat a teleszáju, vaskos beszédben, a gesztusbeli tulkapásokat nem is említve, no meg az a karzatra játszás, a felsőbb tizezrek tapsainak hajhászása bizony a igazi művészet keretein kívül esik. A kabaré válthat ki művészi hatásokat is: de, ha a színházban is kabareznak, az momentán hathat jól, de a fejcsóválásokat indokolja.

Keztyü és kötszer készítésében specialista

Vitárius Sándor
akülföld első speciálistájánál tanulmányozott

orvosi műkötszerész és keztyüs mester

:: Debreczen, Szent Anna-utca 1. szám. ::
Május 1-től az Alföldi tak. pénzt. épületében.

Nők a modern költészetben

Irta Wespertilió

Tökéletesen igaz, hogy a bibliát is férfiak irták. Tökéletesen igaz, hogy a mai társadalmi rend, társadalmi felfogás, műveltség, előítéletek, mind a férfiak gondolkozásának eredménye. A biblia a férfit állítja oda a teremtés legtökéletesebb alakjának. Az Isten nem is ismer más Isten képére teremtett leikes lényt, mint a férfit. A világ összes eddig létezett erkölcstana a férfiben látja a föld, a víz urát. Ezen az alapon épült fel az egyiptomiak, a kínaiak, a zsidók, a görögök, a rómaiak műveltsége, a legbarbárabb kulturától kezdve a mai modern társadalomig, lett-legyen bár a nő rabszolga, vagy „feleség“, mindig csak a férfi után következett.

A természet a férfit másképpen alkotta meg, mint az asszonyt. Nem akarok — udvariasság — szellemi dolgokról beszélni. Másképen alkotta meg testileg. A férfit az erő jellemzi:

„Erős vagy, nagy vagy . . . Szeretlek!“

A nő szemében tehát a férfi varázsa az Erő. A belátható múlt erkölcsi felfogása a nőt kétségtelenül a férfi mögé sorozta. Magának a természetnek pedig appellálhatatlan törvénye nemi tekintetben az asszonyt feltétlenül passiv szerepre szorította.

A társadalmi intézmények, nagy és általános intézmények, a historia tanulsága szerint, az emberiség létezése óta csakis erőszakkal, forradalmakkal voltak megdönthetők. Nem akarunk más példát felhozni, csak egyet. A feudális rendszer — azt hisszük — elég példa lesz erre. A feudális rendszer a vagyoni és társadalmi arisztokratia rendszere volt. Nevezük ezt az arisztokrátiát kasztnak, rendnek vagy bárminek: a vagyoni előkelőség hatalmat és kiváltságot jelentett az Ó-kortól kezdve mindég.

Ma, a demokratikus eszmék korában mutassatok államot, a hol arisztokratia nincs! Miért? Azért, mert mindaddig, míg a jogokat osztogató, kiterjesztő, megnyirbáló forradalom az arisztokratia kiváltságainak alapját: a vagyoni tulsúlyt is el nem kobozhatja: addig a vagyoni előnyökön alapuló természetes társadalmi előnyök révén a legdemokratább államban is lesznek kiváltságok.

Ezeknek pedig a közös érdek, a közös gondolkodás, a közös magasabb társadalmi műveltség, izlés, szokás, életmód mindenkor biztosít egy exclusiv társadalmi kört és legyen a többiektől az elválasztó határ elmosódottabb vagy élesebb, ez az exclusivitás, mégis csak ha nyomokban is, a kétezer, vagy tízezer, vagy huszezer éves kasztnak, rendnek vagy minnek az élő és látható maradványa.

Ez tehát eltörülhetetlen társadalmi intézmény, mert mindenkor lesznek az átlagnál vagyonosabb emberek, a kik a vagyonuk révén maguknak az átlagnál magasabb, igényteljesebb életet tudnak szerezni és ebből folyólag más világnézettel, más szokásokkal, más felfogással megalakítják az exclusiv társadalmi osztályt. A társadalmi rendben minden alakulás, a minnek kézzelfogható természetes alapja ki nem írható: állandó és semmi mesterséges hatalommal meg nem dönthető.

Az az állandó, természetes és kézzel is megfogható fiziológiai, bonctani berendezés, a mire a férfi uralma a természetben alapítva van — azt hiszem — el nem vitatható és ezt az intézményt a feminista Lyra uttörői sem akarják kiküszöbölni, mert hiszen Lyrájukat fosztanak meg akkor a — Muzsától.

Feltétlen udvariassággal a hölgyek iránt, félretéve az anatómiának minden pozitív eredményét, elismerjük, hisszük és valljuk, hogy a nő, úgy amint a természet megalkotta a szellemi téren, a férfival teljesen egyenrangú. A munkaképesség tekintetében is hajlandók vagyunk a legmesszebbmenő koncessiókkal elismerni, hogy a nők minden, de min-

den, ez idő szerint még csakis a férfiktól elfoglalt pályán képesek a versenyt kiállani. És hogy kifogás ne érjen a szabadelvűség terén bennünket, hogy ezt a versenyképességet csakis azokra a hölgyekre nézve ismerjük el, a kik a természet követelményeivel szemben akár martyromságra, akár természetellenes üzemekre vannak kárhóztatva; hogy a sarce-ok egyenlők legyenek, bele megyünk abba is, hogy a férfiak is kaphassanak két évenként 9—10 hónap minimális szabadságot.

Ezzel, azt hisszük, eldobtuk mi férfiak magunktól minden előnyt, a mi eddig a nők versenyképessége ellen szólt. Most tehát szemben állunk, mint az élet nagy harcában teljesen egyenrangú versenytársak.

Ha majd egy ilyen társadalom megalakul, nem csak a férfi, hanem a nő is kezdeményezhet a szerelem és a házasság terén. Semmi megütközni való nem lesz rajta, ha — mint egy hölgy írónk a minap egy tárcájában — hősenek formás combjairól talán szonetteket ír, semmi se lesz benne, ha egy 19 esztendő leány, szüzi fekhelyén való lázas és vágyteljes álmról a szépirodalmi lapok hasábjain epedő sorokat ír majd „Hozzá“. Meg is kéri talán a férfit — olyik házastársul, olyik „szabadszerelemre“ és a férfi, mérlegelve a kínálkozó alkalom anyagi, fizikai és egyéb előnyeit és hátrányait, talán elrebegi a boldogító „Igen“-t, vagy talán kosarat ad.

Egy-egy kosár nyomán talán lesz öngyikosság, vagy borba pardon kávéba ful majd a keserűség és a „Gombház, ha leszakad, lesz mas“ nóta valami himnemű formában átírva, fel sir majd a Chymai hercegné hegedűjén. Sajnos, azonban még ma nem tartunk itt. Ma még a nőnek nagyon, de nagyon kevés, nagyon, de nagyon szerény módjai vannak megnyitva az önálló, független megélhetésre. A mai társadalomban, ha minden ezideig megnyitott pályán az összes helyeket hölgyek töltenék is be, csak igen kevés percentje az összes hölgyeknek jutna biztos, állandó kenyérhez. És az a kenyér is, úgy a hogy ma állanak a viaszonyok, nem igen lenne se elég fehér, se elég puha.

Ma még — óh avult felfogás — nem tartunk ott, hogy a tudomány akár conserválás, akár mesterséges productió révén az emberi faj fenntartásáról másképen tudjon gondoskodni, mint a hogy gondoskodott Ádám óta. Ebben a keretben pedig — sajnos — a nőnek általában olyan szerep jutott, a mely természetszerűleg a férfi oltalma alá rendeli őt. Tagadhatatlan — és az új Lyra is ezt énekli meg — a férfiban a természet az Erőt akarta elhelyezni. Igen, de az erő önérzettel is jár és az erős rendesen erőszakos, az önérzetes rendesen hiu is szokott lenni. Az erős és az önérzetes nem azt keresi, hogy őt válasszák, ellenkezőleg ő akar választani.

A ki választani akar, azt választja, a mi neki tetszik. És a természet rendje, de meg a nagy statisztika is azt mutatja, hogy az ellentétek azok, a mik e tekintetben vonzanak. Az erős a gyengét, a nagy a kicsinyt keresi. A mint talán tízezer éves a férfi uralma, ez a tízezer év, a mit a férfi a maga izlése szerint intézett, intézményeiben szokásaiban a férfi akarata, kívánsága szerint rendeztetett be és van berendezve ma. A nevelés, a szokás hatalma által szentesített társadalmi illem, szokások, mind, mind a férfi kívánsága, természete, hajlamai szerint alakultak és azt egy pár hárfapengető gyöngé női kéz máról-holnapra átalakítani, megdönteni bizony nem fogja.

**Mindennemű könyvnyom-
dai munkák legjutányosabb
árban a Liebermann Mór
: nyomdájában készülnek :**

Kovács Gyula és Társa női divatterme Debreczen, Főtér 55. Hungária mellett ::

Női felöltők, divat bundák plüsch és szörme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák, Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek, divatszineken. **Csipke, selyem és szövet blousok dus választéka.**

Alkalmi vásár leszállított legolcsóbb szabott árak mellett

K R Ő N I K A

A hétről

Debreczen városa csakugyan a nagyvárosok sorába lépett. A népszámlálás hivatalos adataiból kiderült, hogy Debreczen városának lakossága jóval meghaladja a százezret. Álljunk meg egy kicsit ennél a pontnál! Mert lehetetlen, hogy minden debreczeni polgár ne érezze a nagy fontosságát annak, hogy városunk belépett az európai nagyvárosok közé, a százezret meghaladó lakosságú városok sorába. Sok mindenre fog kötelezni már ezentul bennünket, csupán csak ez a szám. De tartsuk kötelességünknek, hogy érvényt is szerezzünk aztán ennek a számnak. Legyünk rajta, hogy városunk ne csak külsőleg lépjen a nagyvárosok sorába; hogy ne mondhassa el rólunk a francia lekszikon: „Debreczen egy nagy falu.“ Amiben a franciáknak, városunkat az ő viszonyaikhoz mérve, teljesen igazuk volt. Hadd legyen ez az igazság a múlté, de tagadjuk most meg teljes erőnkkel: mert egész Magyarországra nézve szégyenletes volna, ha kifejezetten harmadik városát valakinek ezután is falunak kéne nyilvánítani. Mondom: városunk számbeli, külső haladására nem lehet panaszunk. Csak tart-suk meg ezt a tekintélyes harmadik helyet ezután is. Hason azonban oda minden törekvésünk, hogy városunk kujturája, kereskedelme és ipara is megfelelő legyen a „százezer“ lakossághoz. Mert bizony-bizony a százezer szám csak pusztá szám magában véve: hogy ez még nem tesz egy várost nagy várossá, azt legjobban bizonyítja a többi nagy alföldi parasztvárosok falusi volta. Debreczen is ezek közé tartozott még nem régen és ezért volt joga a francia lekszikonnak, hogy megállapítsa városunkra a hirhedté vált szállóigét: Debreczen egy nagy falu. — De nem lesz már sokáig!

*

Ugron Gábor meghalt! Villámgyorsan járta be ez a hír az országot. A rabonban nincs többé az élők sorában. És az egész magyar közvélemény politikai különbségek nélkül, mint egy ember döbbent meg a hír hallatára. Ugron Gáborral a magyar parlamentnek talán legszónokibb szónoka, a közelmúlt egyik legnépszerűbb politikusa, az örök magyar temperamentum egyik legtipikusabb alakja szállott a sirba. És a koporsójánál elnémultak az ellentétes hangok. Mindenki sietett, hogy elismerését fejezze ki a nagy halott hült teteménél. Mert érdekes és nagy egyéniség volt Ugron Gábor mindenképen. Ifju korában való-sággal kálandos életet kezdett; által ment ennek az életnek minden megpróbáltatásán keresztül, a szalonok sima előkelőségétől az utcai forradalmak vad borzalmáig. Aztán hazajött és politizálni kezdett. De forradalmi, ellentéteket kereső természete itt sem hagyta nyugodni. Azt sem viselhette el, hogy *második* legyen egy ellenzéki pártban; megalapította tehát az Ugron-pártot. Ebben az időben aratta politikai babér-jainak legértékesebb részét. Mindvégig tevékeny részt vett a magyar politikai életben, a koalíciós éra azonban lemoshatatlan foltokat hagyott a nevében: a sok-sok székely kisbirtokos tönkrevetését már nem tudta lemosni róla a Polónyi által kijárt királyi kegyelem; nem is számítva a képviselőházi „zabonban“ affért. A koalíció bukása óta Ugron mintegy visszavonult már a politikától. Így érte utól a halál, pihenés köz-ben, egészen váratlanul. Halála megdöbbentette mindazokat, akik is-merték az ő nagy egyéniségét: politikai ellenfelei is igaz könnyeket hullattak most már a „régis“ Ugron Gábor sirjánál. Mert volt Ugronnak egy nagy érdeme, amit tőle senki sem tagadhat meg: erős és rendít-hetetlen harca és rajongó lelkesedése a magyarság jövőjéért és hite, törhetetlen bizalma a magyarság nagy küzdelmében. Ezért simultak el halálánál az ellentétek, mert ezt a nagy érdemét barát és ellenség egyaránt elismerte.

*

Blaháné, a mi Nagyasszonyunk szereti Debreczen város művé-szetéért lelkesedő közönségét. Hogy mennyire szereti régi dicsőségének színhelyét, ahol legelőször bontogatta szárnyait: bizonyítja az, hogy itt marad még a vasárnapi előadásra is. A mi jó Nagyasszonyunk fáradt-ságot nem kimélve kétizben is hallgatott a debreczeni közönség esdő szavára — és itt maradt. Hogy fogjuk neki csak valamiképen is meg-hálálni azt az áldozatot, amit értünk hozott? Valóságos hadjárat folyik

minden talpalatnyi helyért a színházban. És az a bucsu-virágos, amit a távozó Nagyasszonyra hullatunk, csak szerény hódolat az ő csodás művészeté előtt.

A Nagyasszonynál. Soha nem érzett megilletődéssel léptem be Blaha Lujzához. Megakartam „interjuvolni“. Az a szeretetreméltó fogad-tatás, amelyben részesültem, az a senki által el nem sajátítható kedves modor elfelejtette velem az újságíró kötelességét: nem kérdeztem sem-mit, csak hallgattam. Mohón hallgattam a nemzet csalóányának csi-csergését, hogy soha el ne felejtsem. Így csak ő tud beszélni.

— Öreg s fáradt vagyok, pihenni szeretnék; mondja a művész-nők fejedelemisszonya, de annyikedvességgel és bájjal, hogy azt senki sem hiheti el. A magyar nemzet még sokáig számít Méltóságod nagy művészetére, — válaszoltam — amelyre megjegyzi, hogy a legkomolyabb szándéka teljesen visszavonulni, valahová el, egy csendes kis fészekbe, távol a világ zajától. Elragadtatással beszél Debreczenről, amelyhez annyi édes és fájó emlék köti, közönségünkről, ünnepeltetéséről, melyet — ugymond — meg sem érdemel.

Nagy szeretettel szól a régi népszínművekről, s azok nagyfon-tosságáról a magyarosítás terén. Elmondja továbbá, hogy egy esetleg az állam által felállítandó népszínmű-iskolának szívesen lenne szerény tanítója, megtanítaná a növendékeket arra a kevéssre, amit tud. Ezt mondta Nagyasszonyunk, aki művészetével minden magyar ember szívét meghódította. Nagyfontosságú kijelentés ez, melyre még visszatérünk.

A nemrég lezajlott színházi polemiára nevetve jegyzi meg, hogy: „Édes Istenkém, ahol színészek és újságírók együtt vannak, ott bizony az ilyesmi is előfordul, több szeretettel és jóakarattal kellenne lenni mindkét részről“. Panaszodik a színpadra, amelyen nagy a léghuzat különösen a kijárat rossz, ahol a lábát erősen megütötte.

— Nagyon fáj a lábam s köhögök is, de játszani fogok, mert nagyrabecsülöm a publikumot! — Elbúcsúztam. Talán nem feleltem meg hivatásomnak, de olyan boldogságban volt részem, amelyet feje-delmek sem fognak megszerezhetni, beszéltem Blaha Lujzával.

A Csokonai-kör felolvasó ülése. Három érdekes száma volt a Csokonai-kör csütörtöki felolvasó ülésének. Mind a három szám felolvasás és mind a hármat lélekzet visszafojtva leste a közönség — dacára annak, hogy mind a három csakis az irodalmat megértők „felsőbb tiz-ezrének“ szólt. (Tizezerről beszélek, de még százakat sem nagyon ért-hetek alatta.) Igazán elismerés illeti a debreczeni közönséget, már ma-gáért a pusztá érdeklődésért is, amellyel e magas nivóju felolvasó ülés iránt viseltetett. Elsőnek Molnár István dr. lépett fel a pódiumra. Loch-vichája Mirra, a híres orosz költő működéséről tartván érdekes és értékes előadást. Minden szavából a nagy költő iránti őszinte szere-retet, bámulat, sőt elragadtatás tükröződött ki — ezt az elragadtatást áttudta származtatni a hallgatóságra is. Nekünk meggyőződésünk, hogy Molnár István még nagy szolgálatot fog tenni a magyar irodalomnak, az orosz irodalom megismertetésével. Molnár István után Kuthy Sándor a mi kedves poétánk mutatott be egy pár nagyon sikerült poémát újabb versei közül. — Pröhle Vilmos dr., a kiváló orientalista magas színvo-nalu, mélyenjáró értekezést tartott ezután. Nakim Kemál bejről, az új török szabadságmozgalmak egyik legkiválóbb képviselőjéről, aki a tö-rök nemzet Széchényije és Vörösmarthyja egy személyben. A felolvasó ülést barátságos vacsora követte a Royal éttermében, amelyen a ven-dégeket lelkesen ünnepeletek.

Testi fenyíték az iskolákban. Mindég kísért még ez a közép-kori barbár szokás, hogy éppen Debreczenben, azon nem is csodálko-zunk. Bizony-bizony a mi városunk népoktatása, tisztelet a kivételeknek, nagyon sok kívánni valót tüntet fel. Ne menjünk tovább, maradjunk csak a tárgynál: itt van mindjárt a testi fenyíték kérdése. Hát kérem, amennyi visszaélést elkövetnek ezen a téren széles Magyarországon, közelebről pedig a mi városunkban, arról nem is jó beszélni. De akik kíváncsiak rá, azoknak szolgálhatunk adatokkal. Igazán hajme-resztő állapotok! Testi fenyíték a XX. században! Éppen a fejlődő, zsenge gyermekekkel szemben. Most, amikor mindentéle humánus egy-let, rabsegélyzők, állatvédő társaságok alakulnak: mi türjük a deres megszegyenítő hatását az iskoláinkban. Ma, amikor ha egy brutális kocsis jól elveri a lovát — átadjuk a legközelebbi rendőrnek; de azt

<p>LINOLEUM ÁRUHÁZ</p>	<p>Haász Lipót Piac-u. 49. Telefon 644.</p>	<p>Ott szerezheti be legolcsóbban sárczipőjét.</p>
--	--	---

tünnünk kell, hogy egyik-másik lelkiismeretlen tanító idegességét az ártatlan gyermekeinken töltsse ki. — Hummánizmus, jöjjön el a te országod!

Távollevők követe. Panasz van a Hon atyáira, mert későn járnak a t. Ház üléseire, úgy hogy félóra is beletelik, míg 40 honatya összejön. (Ennyire van szükség, hogy az ülést megnyitni lehessen.) De kár, hogy „a távollevők követe” intézményét beszüntették, hiszen a Hon atyái ma is találnának maguk helyett lelkiismeretesebb, becsületesebb és okosabb ifjmagyarokat, mint annak idején Kossuth Lajost és a ma is élő Madarász Józsefet.

Hatvany Lajos és Reinitz Béla. A „Nyugat” két kitűnő tagja lent volt Debreczenben. Sorongásig megtöltötte a Royal nagytermét az a nagy embertömeg, amely lélekzet visszafojtva leste az új irány harcosainak a szavát. A legérdekesebb a dologban az, hogy ez az irodalmi esemény: Hatvany Lajos előadása és Reinitz Béla Ady-bemutatása zenében, egy leányzsúr keretében történt meg a Royalban. Hiába, manapság már a leányok is részt akarnak venni az irodalmi harcokban. Ehhez edzik magukat már zsurjaikon is. Az est különben fényesen sikerült, a nagy és lelkes közönség páratlan tetszéssel fogadta Hatvany Lajos érdekes előadását, a Reinitz által elénekelt és zongorán kísért Ady-dalok pedig valósággal frappirozták a közönséget. Igazi és őszinte örömeinkre szolgál, hogy a debreczeni közönség intelligens részében hogyan kezd napról-napra ébredezni az irodalmi élet iránti érdeklődés.

Dr. Kovács Gábor a szabadiskolában. A szabadiskola második félévének a megnyitó előadását Kovács Gábor dr. jogakadémiai tanár tartotta még: „A kapitalizmus lényegéről” címmel. Dr. Kovács Gábor egyike akadémiánk leg tudósabb tanárainak, aki lankadatlan munkássága révén az egész ország szociológusainak a figyelmét magára vonta. A szabadiskolában tartott előadása is bizonyíték a mellett, hogy milyen mélyen járó tudással és tanulmánnyal oldja meg Kovács Gábor feladatait. Valóban, a „kapitalizmus lényegéről” rövidebben, tömörebben és érthetőbben senki sem értekezhetne, mint éppen ő. Dr. Kovács Gábor itt él közöttünk. Tanulmányozza és megfigyeli a mi speciális viszonyainkat; de amellett a társadalom-tudomány magasabb, európai látókörű művelését sem hanyagolja el. Ezért reméljük, hogy dr. Kovács Gábornak nem csak Debreczen városa és főiskolája, de a magyar tudományosság is sokat fog köszönhetni.

Az új debreczeni templom. Új templomot építünk Debreczenben. A kálvinista Róma templomainak a száma szaporodik eggyel. Templomot építünk. Olyan különösen hangzik ez a szó, mintha a mult jámborsága, vallásossága, idealizmusa járna vissza. Templomot építeni! Mindég kevesebbszer és kevesebbszer csendül fel ez a szó. A régi templomok pedig roskadoznak. És elporlik a mi lelkünkben is sok-sok színes szoborkép. A szürkeség pedig egyre jobban és jobban nehezedik reánk: eltakarja a szép multat és ködfátyolán keresztül nem hatolhatnak át a szebb jövő hajnalsugarai. Templomot építünk. Lehet-e még a huszadik században hajlékot emelni a nagy Isten dicséretére? Hát van még ma is hit, vallásos buzgalom és igaz áhítat? A multnak szép, színes árnyékai lejtének körülöttünk. Azé a multé, amely talán már nem tér vissza soha. Pedig visszajöhetne ami elmúlt. Ne reménykedjünk! A modern ember legkevésbé éppen templomot szokott építeni; talán kávéház, mulatóhely, korcsma, orfeum — Eh, hagyjuk el! Felejtjük el ezeket, hiszen Debreczenben még épül templom, itt van még vallásos buzgalom, áhítat, hit és áldozatkészség. Ezeken emelkedik az égnek a kálvinista Róma legújabb temploma.

Shakespeare erkölcstelen! Ezt a szokatlan ítéletet a pécsi állami főreáliskola tanári kara mondta ki Shakespeare-re. A tanár urak féltik az ifjúságot Shakespeare erkölcsrontó, megmetyeliző hatásától. És eltiltották az ifjúságot az előadástól, eltiltották éppen akkor, amikor Beregi Oszkár, a Nemzeti színház kiváló művésze interpretálta Romeót. És ez Magyarországon történt meg, a pécsi állami főreáliskolában. Ilyen tanárookra van bízva ott az ifjúság, ilyen tanárok tanítják ott az irodalmat. Magunk előtt leszünk a legnevetesebbek, ha ehhez az esethez kommentárral szolgálunk. Szegény Shakespeare, te már oly sokat fordultál meg sírodban, hogy igazán nem követelhetjük tőled, hogy még a pécsi főreáliskola hülye otrombaságaira is fordulj egyet.

Uj vasutösszeköttetések. Érdekes és nagyszabású terv foglalkoztatja most a kassai, debreczeni, aradi, temesvári és miskolci kereskedelmi és iparkamarákat: egy új nagyszabású transverzális vasút terve, amelynek az lenne a célja, hogy a nagy vidéki városok forgalma közvetlenül és ne csak Budapesten keresztül terelődhessek egymás felé. Nem tudjuk eléggé helyeselni ezt az okos tervet, amely fővárosunknak már ugy sem árthatna, ellenben a vidéki nagyvárosokra és elsősorban Debreczenre kiszámíthatatlan áldásos következményekkel járna. A Kassa—debreczeni—temesvári transverzális vasút nagyon kevés áldozattal létesülhet, új vonalmunkálatok alig kellenek hozzá, inkább csak menetrendi változtatások. A nagyszabású tervben erősen folynak az előkészületek.

A debreczeni izr. ifjak hangversenye várakozáson felül sikerült. A Bika nagyterme egészen megtelt a zene és énekművészet iránt érdeklődő közönséggel. Az ország nagyobb városainak hat főként két együttest adott elő, amely igaz benső erővel hatott a jelenvoltagek. Stammler Henrik karcagi kántor Schubert egyik dalát nagy sikerrel adta elő. Stiff Ármin szolnoki főként is zajos tetszést aratott. Meyerbeer „Románca”-ának eléneklésével. Maga a dalkör két műsorszámában teljes művészi hatást ért el kifogástalan özműködésével, ami elsősorban Gottlieb Manó karvezető kiváló képességeit bizonyítja. Kardos István saját szerzeményű „Bölcsődal”-a igen szép kompozíció, valamint a legnagyobb dicséret hangján kell megemlékeznünk kitűnő technikájú zongorajátékáról is.

A legedesebb csókok

Irta ifj. Kohányi Róbert

III.

Dr. Enyinyem István, mint a Bedő-féle ügyvédi iroda meghatalmazott vezetője, egy délutáni összejövetel alkalmával mutatkozott be a város előkelő társaságában.

— Ön már doktor? — kérdezte a mamák egyike — milyen fiatal.

— Óh, az nem tesz semmit — volt az udvarias válasz — minél hamarabb elvégzi az ember a tanulmányait, annál előbb jut az önálló kenyérkeresethez.

— Talán már irodát is akar nyitni?

— Feltétlenül, de még nem járt le az idő, melyért kötelezettséget vállaltam, mikor jelenlegi állásomat elfoglaltam.

— Milyen csinos fiú, — mondotta egy csinos élte-sebb nő a szomszédjának, miután a fiatal ügyvéd egynehány lépéssel tovább ment, de jó pártie volna ez a te leányodnak.

— Le késtünk már arról — válaszolt a megszólított.

— Hogy-hogy?

— Sárffy Margitnak udvarol és valószínűleg el is veszi! —

Mialatt a két urinő tovább folytatta volna a megkezdett beszéd tárgyát, egy tizenhét évesnek látszó, fiatal nő lépett be a terem másik oldalán és egyenesen a fiatal ügyvéd felé tartott.

— Nézze csak doktor ur, nekünk haza kell mennünk, ugyanis arra lakik, nem tart velünk?

— Feltétlenül, Margit nagysám, csak a háziaktól kell még bucsút vennem.

Özv. Sárffy Zoltánné háza nem volt valami nagyon messze, nem hogy talán elfáradtak volna, mire oda értek, de mégis elég ut volt arra, hogy a fiatal embert, a ki különben is jártas volt a házhoz, egy kis pihenőre be hívják.

Nyári este volt, meleg és illatos, a kerttel körül vett ház előtt kis pihenő volt, hová a fiatalok letelepedtek, míg a mama bement, hogy egy kis frissítőt hozasson a cseledjével.

Schwartznál

a városházával szemben

mesés olcsó árban lehet vásárolni
**fegyvereket, revolvere-
reket, acél órákat,**

valódi tajték pipák
és mindennemű
látyszerészeti czikkeket.

Mindennapi dolgokról beszélgettek, mikor a mama visszatért hozzájuk, de ismét elment. A fiatal ember közelebb ült a leány mellé, megfogta a kezét, édes, andalító szerelmes szavakat sugott a leány fülébe.

A még tapasztalatlan leány, hogy jobban megértse a fiatal ember szavait, kissé közelebb hajolt hozzá s mikor egyik küssé kiálló hajfürtje megérintette a fiatal ember homlokát, Enyinyem István dr. gyengéden megölelte a leányt s egy leheletszerű csókkal illette meg rózsapiros arcát. Margit úgy tett, mintha semmi sem történt volna, mialatt egy eddig ismeretlen, kellemes rezgés járta át a szívet.

A verenda felől pohárcsörgés hallatszott és a fiatal ember sietve ment a ház urnője elé, hogy a megrakott tálcát udvariasan átvegye.

IV.

Dr. Enyinyem István köz- és váltó ügyvéd házában már kora reggel óta talpon volt az egész ház. Suttogva beszélnek, hogy a beteg pillanatnyi nyugalma ne zavarja semmi. A fiatal férj türelmetlenül jár fel s alá szobájában, aggódó tekintetét vetve a szomszéd szoba ajtajára, mely egy másik szobán keresztül a hálósobába vezet.

Egyszer aztán megnyílik az ajtó.

Egy jószágos, szelid arcú nő lépett ki a szobából.

— Fiu született — mondotta nagyanyai büszkeséggel.

Dr. Enyinyem István azt sem kérdezte, hogy szabad-e bemennie, keresztül a szomszéd szobán egy pillanat alatt a másik szobába terem.

Az ajtóban megáll, körülnéz, vajon honnan jönnek az ismeretlen hangok.

Oda szalad a kis babához, össze-vissza csókolja első gyermekét, azután meg feleségéhez megy és egy hosszú, édes csókot nyomott a szenvedő sápadt ajakára.

Reflexiók

Rendőri hír: Január 25-re viradó éjjel egy hajduszoboszlói asszony szeretőjével férjét megölte. A gyilkosokat a csendőrség elfogta. A férfi töredelmes, beismerő vallomást tett. A nő eleinte konokul tagadott, majd a bizonyítékok sulya alatt vallott. — Eddig van. — A többit elvégzi a földi bíraskodás sujtoló keze; kapnak 10—12 esztendő s azután napirendre térnek felettük. Mindennapos, szintelen, megszokott eset. Egy asszony szeretőjével urat megölte. Sok ember pusztult már el így és még sok fog elpusztulni.

Minden egyes gyilkosságnál az első kérdés az ok. Ez pedig rendszerint a nő, az asszony, az örök Éva, ez a megfejthetetlen Szfinksz. Az az Éva, aki Ádámot bűnre csábította és Tóth Istvánné, aki Pénzes István kezébe adta a bárdot, egy és ugyanazon személy. A nő!

Azok a drámák, melyek az élet szinpadán lejátsszónak a maguk realitásukban egy kérdést intéznek a gondolkodó emberhez: mikor lesz ennek vége, mikor lesz az ember kulturlény, mikor vallja jelszavának az örök ideált: az abszolút szeretet eszméjét, mikor szűnnek meg a gyilkosságok, ezek a borzasztó lelki háborúk döntő ütközetei, szóval mikor lesz az ember Ember? Soha! Mert Éva gyermekei vagyunk, mert vérünkben csergedez a paradicsomi almának egy kis atómja, mert míg csak egy asszony van e sár golyóbison, addig a nő csak nő marad, addig, ha 2 férfi lesz is a földön, az egyik, az erősebb kegyetlenül lemészárolja a másikat, a gyengébbet. És miért? Egyedül a nőért, a nő abszolút birhatásáért.

És az impulsus, mely a férfit felgerjeszti a rémes cselekedetek elkövetésére, megint csak a nő. Az élet festetlen

színpaljai között lejátsszódott nagy tragédiák főszereplői, hősei, nagy tehetségű tragikái az asszonyok. Az asszony a nagyobb szerű esetekben sohasem mellékszemély. Ő körülötte forog a darab, amint a világnak is az asszony a látható tengelye.

Az emberi élet nagy stádiuma, a szerelem nevében ölik, pusztítják egymást az emberek. Ez a parányi kis bacillus élesen beleragad az emberbe és ha kellő talajra talál, kész a hajduszoboszlói gyilkosság. A hajduszoboszlói asszony a gyilkosság előtt és után, minden bizonytalannal nem a férjre, a legyilkoltra gondolt, hanem a másokra, az erősebbre, vágyainak, gerjedelmeinek, szerelmének intenzívebb kielégítőjére. És a férfi előtt nem a halott képe, nem azok a borzalmasan lecsukódó, vádoló szemek, nem a véresen cafrangos tetem, hanem az asszony kívánatos teste, szemeinek megörjítő villámlásai, a boldog órák jelentek meg. Ezért gyilkolt Pénzes István, ezért halt meg Tóth István és ezért kell még sok embernek elpusztulnia.

Tarnovszka, Mis Le Neve, Haverda Mariska, Tóth Istvánné és minden asszony, akiért gyilkot ragadott és ragad a férfi, mind egy anyának, Évának gyermekei. És amint Éva lelkiismeretjé tán soh'se mozdult meg a paradicsomi bűn miatt, úgy nem jelentkezik az igazi, töredelmes, szántalmas megbánásnak jele sok asszonynál sem. A bűnös férfi hamarabb magába száll. A nő tagad, mert éini akar, mert öntudatlanul is a férfi lebeg lelki szemei előtt, mert inkább látja büntetését sinylődni, mintsem lemondana esetleg egy másik férfiről. És ha vall, vallomása inkább hasonlít a csinttevő gyermek vallomásához, mint a nagy férfit, bűnösök, töredelmes beismeréséhez.

Általános felfogás, hogy a férfi inkább ura önmagának: szenvedéiyét jobban tudja lebeklyózní, a cselekmények következményeinek meggondolásában inkább előrelátóbb, mint a nő. És íme a legtöbb gyilkosságot férfi követi el. Mert előtte lebeg az asszony, kinek egykor tán azt ígérte, hogy a csillagokat lehozza az égből, hogyne követné el pillanatnyi örületében, a kéjmámorra gondolva, a jelenlegi társadalom előtt, amelynek pedig ő is tagja a legborzasztóbb büntényt, a gyilkosságot. Józan óráiban, ő maga kiáltja lehangosabban az „Ecce homo“-t s mihelyt az asszony a józan gondolatot kiszivta velőjéből, midőn a nő kezében tehetetlen báb vadul rohanva ordít halált vetélytírsa fejére. Hogy pedig az asszony a férfit annyira magához tudja láncolni, annak magyarázója az, hogy a férfiak viszont Ádám fiai. És amint Ádám Éva unszolására beleharapott az almába úgy Pénzes István Tóth Istvánné rábeszélésére, most a börtön rabkosztjával ismerkedhetik meg. Hiába, gyarló emberek vagyunk!

Igy van ez, mióta a világ fennáll. Így lesz ez a világnak végezetéig. Az ember a teremtés koronája, de csak a legtökéletesebb állat és nem Ember, mert Emberi magaslatig az Istenig vajjon ki emelheti? Önmaga erre nem képes annak dacára, hogy az emberiség folyton tökéletesedik, a reakció mindig beáll és ha ezt le is tudná győzni, véréből Ádám és Éva vérént nem küszöbölheti ki, az idők végtelenje is csak véges, kifogy az időből és a Föld szépen kicsuszik a lábai alól.

Térjünk hát felette szépen napirendre, amíg csak egy asszony is van a Föld szívében.

Háztulajdonosok figyelmébe. Mielőtt házi csatornáját elkészíttetné, ne mulassa el árajánlatot kérni az Első Debreczeni Vasbetoncső-gyártól, ahol állandóan raktáron vannak nagymennyiségben erős drótbetétes csövek, portland és más cement s minden e szakba vágó anyag óriási mennyiségben.

Magyar Bodegában

Színház után is nyitva. Kaphatók remek felvágottak. Sajtok, Halak. Színházi cukorkák. Kitűnő borok. Liqueurok.

Rossuth-u. 6.

Debrecen legelőkelőbb mulatóhelye az

Erdélyi Borozó

(Hunyady-u. 22. sz. a vasutmentén.)

==== Egész éjjel meleg konyha. ====
Női kiszolgálás.

Tulajdonos: **Kálmán Lajos.**

Aszmann Ferencz

uri divat üzlete
Piacz-u. 27. Telefon 34.

Nagy választékban kaphatók az
uri férfi divat körébe tartozó
mindennemű cikkeket, valamint

utazási kellékek.

Világhírű Habig kalapok raktára.

Tisztviselők 6% engedményben
részesülnek.

DEMNER

mütermében
(Szent-Anna-u. 5.)

készült
levelezőlapok

rövid idő alatt nagy szen-
zációt keltettek!

Miért?

mert művészi esek, szépek
és tartósak.

12 darab
csak 3 korona.

Groszmann és Mandel banküzlete

Debreczen, Hunyadi-utca 21.

Alapított: 1895-ben.

Ajánl olcsó kamatu
törlesztéses kölcsö-
nöket földbirtokokra
és házakra a leg-
előnyösebb feltéte-
lek mellett. Drágább
kamatu kölcsönöket
olcsóbbra cserél.

Telefon: 76. szám.

Tisztelettel:
Groszmann és Mandel.

Zongorák, Pianinók és Czimbalmok

csakis legjobb minőségben, legolcsóbb
árakban, kedvező fizetési feltételek
mellett beszerezhető

Schmidt S.

zongora és hangszer üzletébe
Debreczen, Piacz-utca 73. szám alatt.

Legszolidabb alapon álló elsőrendű
**óra, ékszer, ezüst és
drágakő raktár**

Sándor Ármin

Debreczen, Piacz-utca 41. szám
(Dréher söresarnok mellett.)

**Eddig nem létezett olcsó
árak!**

Debreczeni Első Vasbetoncső-gyár Piac-utca 83. szám.

Gyárt: drótbetétes beton-csőveket és
idomdarabokat minden méretben :-:

Vasbeton kiöntő aknákat,

tisztító és iszapfogó aknákat, kutgyü-
rüket stb. — Elvállal mindenféle beton
és vasbeton munkákat. — Terazzo és
keramit munkát és javítását a legol-
csóbb árban.

Nagy raktár kavicsos és rostált homokból, — elsőrendű
portland és román cementből nagyban és kicsinyben.

Budapesti férfiszabó üzlet
Debreczen, Sas-utca 4. sz.

Angol férfi öltöny
felöltő v. télikabátot rendelhet
izléses kivitelben
:: mérték után ::

40-50 koronáért.

A rendelő közönség szives
pártfogását kéri

FETTMANN SÁNDOR.

Legszébbek : A HIRNEVES
Legjobbak : **KOBRAR**
Legtartásabak : **BÁLI-CIPŐI.**

Kizárólag kapható

Hermann Jenő

KOBRAR cipő-raktárában

Piac-utca 42. sz. — Telefon 654.

Haas Fülöp és Fiai

cs. és kir. udvari szállítók
cs. és kir. szabadalmazott

**szőnyeg- és butorszövet
gyárosok**

Debreczen, Piac-utca 59., Steinfeld-palota.
Telefon 560. szám.

Gyárak: Sopron, Ebergassing Hlinszkó.
2 fő és 27 fióküzlet.

Legjobb és legolcsóbb pon-
tos órák 2 évi jótállással

Gasparik

: órás és ékszer :
üzletében kaphatók

Debreczen, Hatvan-utca 2. sz.

Órajavítások a legjobban ké-
szülnek. Inga órák részlet-
fizetésre is kaphatók.

Elsőrendű fodrásznő

bázakhoz ajánkozik.

Fésül a legújabb divat szerint

Menyasszonyoknak
legjutányosabb árban :-;

O. Biró Jánosné Árpádtér 46.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Csapó-utca
39. sz. a. levő üzletemben állandóan kész
férfi- és fiu magyar öltönyök
kaphatók. Kész szolgálattal
Horváth Gábor férfi szabó.

EFCO

Porosz köszén-tégla

Nem piszkít!

Nem porzik!

Teljesen szagtalan.

100 darabonként 5 kor.

házhoz szállítva.

Egyedüli elárverő:

Gabányi Sándor

szén- és fakereskedő

Debreczen, Csapó-u. 28. sz.

Villanyerőre berendezett
fűrésztelep.

Telefonszám: 449.

Tiszta magyar intézet!

Gazdák Biztosító Szövetkezete

debreczeni vezérképviselősege Hajdu-, Bihar-, Sza-
bolcs-, Szatmár- és Szilágy-vármegyék területére kiter-
jedő hatáskörrel

Debreczen, Kossuth-utca 8. sz. a.
(Kölcseusegélyző-palota.)

Elfogad biztosításokat tűz- és jégkár ellen, valamint az
ember életére, a legelőnyösebb módokat mellett.

A szövetke-
zet alakult: 1900.

A szövetkezet biztosítói alapja:

Alapítvány a kormány hozzájárulásával 1,980.100 k — f
Tartalékok — — — — — 1,255.766 k 35 f

Összesen: 3,255.867 k 35 f

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és
1901. évi üzletfelelősegből úgy a tűz mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok
4% díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzletfelelőse közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Az 1903. évben a jégkár ellen biztosítottak 4% díjvisszatérítést kaptak.

Az 1904. és 1905. évben a jégkár ellen biztosítottak 2-2% díjvisszaté-
rítésben részesültek.

Az 1906. évben a jégkár ellen biztosítottak, kik 5-10 évre adták fel
biztosításukat 5% engedményben részesültek.

Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.